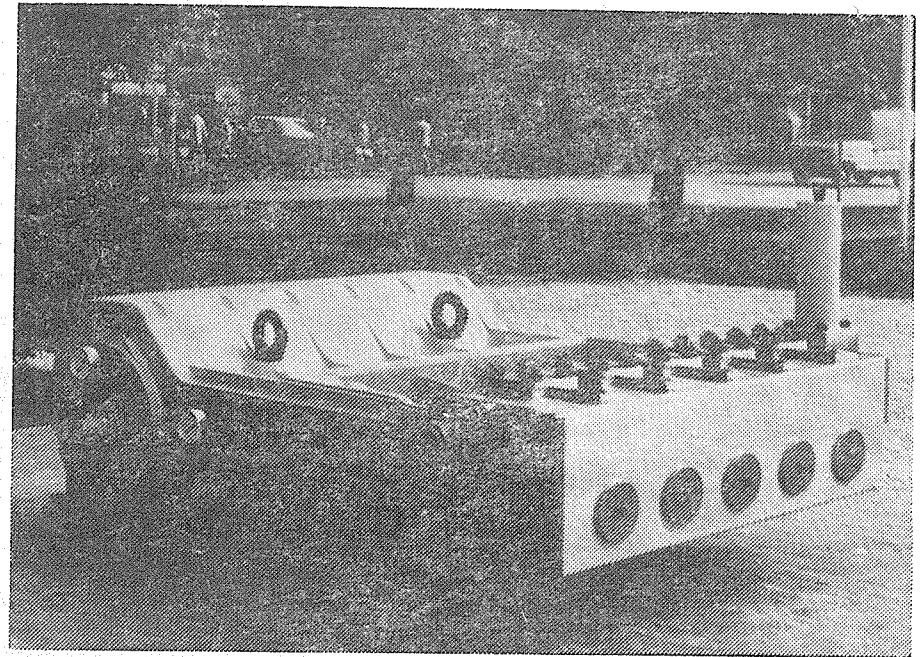

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Vysokotlaké plunžrové čerpadlo PAH-5-140, výrobek k. p. Sigma Hranice,
oceněné zlatou medailí na MSV Brno 1980

Ročník XXVII.

LISTOPAD 1980

Josef Hanzlík

1917

*V podzimní den
plný smutných sépiových listů
padajících jako lidské hlavy
v podzimní den
zdvíhaný vichrem
a srážený deštěm
v podzimní den
malovaný černou krví
podepsaný černou krví
v podzimní den
jímž prošel člověk sto a tisíc let
a železa řetězů
do prstýnkových trav lásky
z trouchnivění věků k průzračnému dětství
v podzimní den
kdy proti všem zákonům nastalo jaro
s nímž procitly květiny a písně
a kdy lidé stejně jako stromy
začali růst
s hlavami vzhůru*

PROGRAM OSLAV 63. VÝROČÍ VŘSR A MČSP

1. 11.
10.00 hod. Slavnostní přísaha vojenské posádky
(náměstí Klementa Gottwalda)
4. 11.
14.00 hod. „Náš mírový svět“
kresby dětí na asfalt
(náměstí, v případě nepříznivého počasí v sále)
4. 11. až 7. 11.
17.00 a 19.30 Přehlídka sovětských festivalových filmů
(kino Svět)
5. 11. Večer družby se sovětskými turisty
(KD HCV)
6. 11.
16.00 hod. Slavnostní pokládání věnců k Památníku družby
6. 11.
19.00 hod. Slavnostní večer — zahájení oslav VŘSR a MČSP, vystoupí
Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů se sólisty
(sokolovna)
12. 11.
15.00 hod. Pohádka o Sněhurce
filmové představení pro děti — zdarma
(kino Svět)
12. a 13. 11. Výstava ruské klasické a sovětské literatury
(Městská lidová knihovna)
20. 11.
16.00 hod. Soutěž ze znalostí o Sovětském svazu o putovní samovar MěstV
SČSP (sál JKP)
22. 11.
8.00 hod. Turnaj ve stolním tenisu o putovní pohár MěstV SČSP
(SOU Sigma)
26. 11.
19.00 hod. Slavnostní večer československo-sovětského přátelství. Ůčin-
kují herci ostravských divadel, konferuje zasl. umělec Josef
Kobr (KD HCV)

ZLATÁ MEDAILE Z MSV BRNO 1980

OCENĚNÍ VYSOKOTLAKÉMU PLUNŽROVÉMU ČERPADLU PAH-5-140

V oblasti pístových čerpadel všeobecného použití je VHJ Sigma jediným výrobcem v ČSSR. I v rámci zemí RVHP je významným představitelem výroby a rozvoje v tomto odvětví čerpačích technik.

Pístových čerpadel Sigma se používá jako tlakového zdroje v těžkých hutních provozech, lisovnách, uhelných dolech, v chemii, při hydraulickém čištění atd. Uplatňují se pro čerpání širokého sortimentu médií, od vody různé teploty a znečištění, přes emulze, oleje a chemické látky až po silně agresivní kapaliny, jako čpavek a karbamát.

Exponát přihlášený do soutěže o zlatou medaili je prvním vyrobeným představitelem nové řady pístových čerpadel a je výsledkem velmi úzké a příkladné spolupráce konstruktérů k. p. Sigma Hranice a pracovníků Sigma VÚ. Nová řada pístových čerpadel pokrývá výkon od 10 kW do 1600 kW a dává předpoklad dosažení světové špičky jak do rozsahu výkonů, tak parametrů jednotlivých velikostí.

Bylo stanoveno šest velikostí, každá v tří až pětiplunžrovém provedení, zajišťující tedy dvanáct výkonových stupňů a zvýšení sériovosti většiny součástí.

Sigma VÚ provedl rozsáhlý teoretický a experimentální výzkum hydrauliky, celkovou konstrukci, technologickou přípravu a výrobu zajišťoval k. p. Sigma Hranice.

Vyroběný představitel nové řady PAH-5-140 je pátým velikostním stupněm celé řady v pětípístovém provedení a z hlediska dosažených parametrů představuje světovou špičku v této výkonové oblasti. Čerpadlo bylo podrobeno komplexním hydraulickým a pevnostním zkouškám na zkušebně Sigma VÚ a bylo dosaženo velmi dobrých výsledků. Hlavní přínosy lze shrnout následovně:

- dosažení typizovaných parametrů, představující světovou špičku
- univerzální uplatnění mechanické části pro všechny oblasti využití v průmyslu
- úspora materiálu minimálně o 50 % vzhledem k současné výrobě pístových čerpadel Sigma
- úspora zastavěného prostoru až o 75 % vzhledem k současné výrobě čerpadel Sigma
- dosažení velmi dobrých hydraulických vlastností, zejména sací schopnosti a využití činného prostoru
- konstrukční řešení zajišťující úměrnou jednoduchost výroby a montáže

Řada čerpadel PAH bude dokončena zpracováním ostatních velikostí a její využití se předpokládá zejména v těžkých hutních provozech, lisovnách a v chemii. Lze předpokládat velký zájem o import do zemí RVHP i velký zájem výrobců z KS. Přípravuje se vícestranná dohoda o specializaci výroby těchto čerpadel v rámci RVHP.

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že udělení zlaté medaile si výrobek plně zaslouží a že bude skutečně vynikajícím pokračovatelem nově vyvíjených řad plunžrových čerpadel k. p. Sigma Hranice.

DÍLČÍ HODNOCENÍ CELOMĚSTSKÉHO ZÁVAZKU ZA OBDOBÍ LEDEN AŽ ZÁŘÍ 1980

V prosinci 1979 byl schválen celoměstský závazek uzavřený na počest 35. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou pro rok 1980 v plánované hodnotě díla

	8200 tis. Kčs
— z toho na neinvestiční části	3500 tis. Kčs
na investiční části	4700 tis. Kčs
Plnění za leden až září 1980 v HD	7396 tis. Kčs
což činí	90,1 %

Na základě dílčího hodnocení plnění individuálních závazků podniků, organizací, škol, vojenských útvarů, občanských výborů byly dosaženy za měsíc leden až září 1980 tyto výsledky:

Neinvestiční část:

Plánovaná hodnota díla činí	3500 tis. Kčs
vytvořená hodnota díla k 30. 9. 1980	3399 tis. Kčs
což činí	97,1 %

V hodnoceném období byl proveden sběr kovového šrotu a bylo odevzdáno celkem 14 755 kg
dále bylo ošetřeno stávajících zelených ploch 580 000 m²
nově zřízeno zelených ploch 11 000 m²
ošetřeno stávajících stromů a keřů 6700 ks
vysázeno nových keřů a stromů 13 100 ks
Provedením podzimních směn Národní fronty je reálný předpoklad, že celoměstský závazek na neinvestičním úseku bude nejen splněn, ale i překročen.

Investiční část akcí „Z“

Na investičním úseku akcí „Z“ činí plánovaná hodnota díla	4700 tis. Kčs
vytvořená hodnota díla k 30. 9. 1980 činí	3997 tis. Kčs
což činí	85 %

I když plnění celoměstského závazku na investiční části akcí „Z“ je příznivější, než za 1. pololetí tohoto roku, nepodařilo se úplně dohnat zpoždění. Předpokládá se, že do konce roku 1980 bude závazek splněn.

Tajemník MěstNV
Josef Šimek

40 LET UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ V HRANICÍCH Antonín Hinšť

POHLED DO HISTORIE PODNIKU

Chtít načrtnout byt jen letmý obraz vývoje organizované výuky učňů při k. p. Sigma Hranice bez znalosti alespoň základních dat o vývoji vlastního závodu by bylo naprosto nesprávné. Učňovské zařízení se vyvíjelo pod přímým vlivem rozvoje podniku. Pokrok a úspěchy v podniku, ale také stagnace či neúspěchy, se vždy odrazily i v učňovství. Je třeba říci, že tyto negativní vlivy se projevíly v těch prvních dvou obdobích historie závodu — v období průmyslového kapitálu a v období finančního kapitálu. V třetím období, tj. socialistické výstavbě, rozvoj závodu znamenal takový prudký růst, že se v předcházejících obdobích o takovém rozmachu ani nesnilo. To se přirozeně odrazilo příznivě i na budování učňovského zařízení.

Antonín Kunz, vyučený zámečnický, založil na jaře 1883 na dnešní třídě 1. máje v Hranicích dílnu na opravu a později jednoduchou výrobu malých zemědělských strojů. Záhy přešel a specializoval se na čerpadla, na jejichž strojírenskou výrobu přešel v roce 1885. Jeho čerpadla, poháněná větrným motorem ovládla tuzemský trh v bývalém Rakousku-Uhersku a byla vyvážena i na Balkán, do Rakouska a na Střední východ. To byl rozkvět závodu, který měl již v roce 1897 tovární budovy a reprezentační palác pro administrativu — dnešní závod 1. I výrobní program byl rozšířen na projektování a výstavbu vodárenských celků.

Tento příznivý rozvoj trval zásluhou dravosti a podnikavosti zakladatele do konce 19. století. V první desítky 20. století se situace závodu začala zhoršovat a po několika nezdařených akcích vznikl neutěšený finanční stav, který majitel v roce 1910 řešil sebevraždou. Tím se uzavírá první období — období průmyslového kapitálu.

V roce 1912 byla založena akciová společnost a začíná druhé období v historii závodu, které lze charakterizovat jako období vlády finančního kapitálu. Je ovlivněn oběma válečnými konjunkturami, které vždy znamenají investici do strojů i staveb, ale také stagnaci mezi oběma válkami. Toto období je však také ovlivněno nástupem výbušných motorů a využitím elektrické energie. To si vynucuje přeorientování výroby na nové výrobky v čerpací technice.

Toto období je zároveň obdobím prudkých sociálních bojů dělníků, protože otročský poměr podniků vůči bance se plně odrazil i v otročském postavení dělníků, jež bylo „uzákoněno“ kolektivními smlouvami z těchto let.

Osvobození naší vlasti Sovětskou armádou završuje toto období moci finančního kapitálu a znamená zahájení třetího období, období socialistické výstavby podniku, který válečnými událostmi utrpěl jen nepatrně.

Od znárodnění v říjnu 1945 podnik prochází sice několika reorganizacemi, které však nijak nebrzdily jeho prudký vývoj. Osvobozené tvůrčí síly dělnické třídy, cílevědomá práce všech poctivých pracovníků se projevila v plnění všech výrobních plánů a hospodářských ukazatelů, které pak umožnily dříve nemyslitelnou výstavbu závodu II. i závodu I.

Úspěšná práce všech se odráží v tom, že v roce 1955 získává závod „Rudý prapor vlády a ústřední rady odborů“, že v roce 1962 je závodu propůjčen titul „Závod XII. sjezdu KSČ“ a konečně v dubnu 1965 tehdejší ředitel závodu ing. Josef Cahel přijímá z rukou prezidenta republiky vyznamenání nejvyšší „Řád práce“.

V současné době k. p. Sigma Hranice je součástí koncernu Sigma Olomouc. Navazuje na dobré tradice a pokračuje v neustálém budování a modernizování koncernového podniku Sigma Hranice. S tímto úzce souvisí i výstavba, rozvoj a modernizace středního odborného učiliště k. p. Sigma Hranice jako nedílná a neoddelitelná součást podniku.

HISTORIE A SOUČASNOST VÝUKY UČŇŮ

1883—1940

Úvodem aspoň nejstručněji o výuce učňů do roku 1940. Jako ve všech podnicích i u Kunze byla výuka učňů prováděna živnostenským způsobem. Uční po pracovní době a v neděli museli chodit do pokračovací školy. S tím ovšem učni nebyli spokojeni, a tak ve větších průmyslových centrech si stávkami vynutili, že v roce 1920 nedělní vyučování bylo zrušeno.

Uční z Kunzovky do roku 1920 chodili do pokračovací školy ve středu od 11 do 13 hodin a v neděli od 8 do 12 hodin. Po zrušení nedělního vyučování chodili pak v sobotu odpoledne. Na pokračovací škole učili učitelé jak z hranické měšťanky, kde se také vyučovalo, tak technici z Kunzovky. Návštěva pokračovací školy trvala celé tři roky učení.

Vlastní praktická výuka byla prováděna tak, že za první dva roky učeň postupně prošel všemi — i pomocnými — pracovišti na závodě. Závod tak ušetřil mzdy pomocných dělníků. Uční nejen navázeli uhlí do kotelny, roznášeli poštu, navázeli materiál do dílen, ale i uklízeli, nosili vodu na umývárnu apod. Teprve ve třetím roce zůstávali u svých profesí jako soustružníci kovu a zámečníci, později také slévači a modeláři. Byli přidělováni k tovaryšům nebo do zámečnických čet.

O bezpečnost učňů se nikdo nestaral a také sociální zařízení v podniku takřka neexistovalo. Odměny za práci učňů byly jen haléřové.

Po vyučení mohl si každý učeň u Živnostenského úřadu udělat tovaryšskou zkoušku. Závod se o to nestaral.

V období konjunktury v letech 1927-30 se počet učňů pohyboval do 50. V době hospodářské krize v letech 1932-35 počet učňů klesl na 12 až 15 chlapců ve všech ročnících.

Určité zlepšení v systému výuky nastalo v roce 1938, kdy byl pověřen jeden technik, aby se staral o odborný růst učňů a zajišťoval styk podniku s pokračovací školou.

Dokončení přípravných prací a příslušného jednání umožnilo, aby dnem 1. srpna 1940 závod Antonín Kunz otevřel pro výchovu svého dorostu přímo v závodě učňovskou školu s patřičným strojním i ručním vybavením, se samostatnou učebnou.

Toto zařízení bylo dislokováno pracovištěm pokračovací školy, jejíž ředitel odpovídal za teoretické vyučování.

Vedoucí učňovské školy a tři mistři se starali o dobrou úroveň výuky v úzké spolupráci s tehdejší „Ústavem lidské práce v Praze“.

V roce 1944 byla škole přidělena nová učebna, která sloužila i přeškolovacímu středisku v závodě a později závodní škole práce.

Z přijatých 30 učňů v roce 1940 — ještě bez učební smlouvy — se vyučilo 25 a také všichni složili závěrečnou učňovskou zkoušku před komisí Obchodní a živnostenské komory v Olomouci a dostali tovaryšský list s právem užívat názvu „tovaryš“.

Je zajímavé, že na učňovské škole firmy Antonín Kunz konali tovaryšské zkoušky učni i jiných závodů a živnostníků. V roce 1943 to bylo celkem 133 učňů.

Učňovská škola dosáhla v krátké době dobrých výsledků a vychovala pro závod celou řadu odborníků, kteří dnes zastávají odpovědná vedoucí místa.

Zásluhou podniku se úroveň výuky neustále zlepšovala. Vybavení školy se podle možností závodu doplňovalo. Tento vývoj úspěšně pokračoval i po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

KRUH PŘÁTEL HUDBY

zahájil svou třetí programovou sezónu dne 18. října t. r. koncertním vystoupením akademického pěveckého sboru MORAVAN, které se konalo v sokolovně a bylo věnováno oslavám 63. výročí VRSR.

Další dva z cyklu abonentních koncertů KPH se uskuteční v měsíci listopadu. Bude to již dvakrát odkládaný koncert **národního umělce JOSEFA PÁLENÍČKA a sólisty opery Státního divadla v Ostravě ČENKA MLČÁKA**. Program, který mají umělci připraven nazýváme koncertem — besedou, neboť kromě interpretace koncertních děl, oba umělci, zvláště národní umělec prof. J. Páleníček, pohovoří o zajímavostech v předneseném programu. Koncert se bude konat dne 4. listopadu t. r. v sále LŠU.

III. abonentní koncert KPH je plánován na 26. listopad a našimi hosty tentokrát budou **BŘETISLAV NOVOTNÝ, zasloužilý umělec a ZORKA ZICHOVÁ**. Přednesou zajímavý program z děl Fr. Bendy, G. Tartiniho, W. A. Mozarta, S. Prokofjeva a A. Dvořáka. Oba umělci nejsou našemu publiku zcela neznámí, neboť v našem městě již koncertovali. Přesto však předkládáme několik zajímavých informací z jejich uměleckého života.

BŘETISLAV NOVOTNÝ je představitel toho nejlepšího z české houslové školy. Je žákem profesora Voldána, u něhož absolvoval pražskou konzervatoř v roce 1950. Současně poslouchal na Karlově univerzitě přednášky z hudebních věd a estetiky. V roce 1947, tedy ještě za studií, upozornil na sebe účastí v mezinárodní soutěži houslistů v Ženevě, kde získal čestný diplom. V Praze debutoval se symfonickým orchestrem FOK.

Jako sólista vystupoval s předními československými orchestry. Rovněž se věnoval komorní hudbě jako člen Pražského kvarteta a od roku 1955 jako primarius Kvarteta města Prahy. Tento komorní soubor se pod jeho vedením vypracoval ke špičkové úrovni a zaznamenal v zahraničí celou řadu mimořádných úspěchů.

Břetislav Novotný je umělec kultivovaného, hluboce prožitého přednesu, krásného tónu, bezvadné a jiskřivé techniky a dokonalé intonace. Jeho smysl pro komorní hru dává jeho výkonům zvláštní, pro posluchače nezapomenutelnou patinu hry.

ZORKA ZICHOVÁ absolvovala pražskou konzervatoř u prof. dr. V. Štěpána a Akademii múzických umění u prof. Ilony Štěpánové-Kuzrové. Již za svých studií se věnovala systematicky komorní hře a doprovodu instrumentalistů a zpěváků. Spolupracuje s četnými vynikajícími umělci a dosáhla znamenitých úspěchů i v zahraničí (Německo, Polsko, Bulharsko). Do zahraničí je vysílána hlavně jako osvědčená a oblíbená doprovodka mladých adeptů koncertního umění, kteří tam vystupují na mezinárodních soutěžích.

Od roku 1951 působí na pražské Akademii múzických umění jako docentka. Na českém koncertním životě se podílí velmi intenzivně nejen jako doprovodka mladé koncertní generace, ale také jako doprovodka zralých umělců.

Ho

PRŮŘEZ HRANICKOU ATLETIKOU

Lehká atletika je sportem, který se netěší zvláštní přízni diváků, vždyť i v utkání I. ligy atletů zejí tribuny prázdnotou. Snad jen při mezinárodních utkáních, nebo pochopitelně na olympiádách se dočkají atleti přízně obecenstva. Je tedy pochopitelné, že boje atletů na dráze u malých oddílů, jako je oddíl atletiky TJ Sigma Hranice, sleduje náhodný divák. V Hranicích mnoho občanů neví, že je u nás velmi agilní oddíl, jehož atleti bojují o pocty nejvyšší a vozí do Hranic medaile z mistrovství ČSR a ČSSR a že v houfu povykující mládeže denně chodící přes most u sokolovny na stadión TJ Sigma jsou také děvčátka a chlapci ozdobení titulem mistra republiky.

Zasluhují za lásku ke svému sportu naše uznání a nejen oni, ještě více ti, kteří se starají, aby z těchto mladých lidí vyrostli tělesně i duševně zdraví a krásní lidé, to jest jejich trenéři a všichni, kdo svou pomocí přispívají k rozvoji královny sportu — lehké atletiky. Můžeme jmenovat předsedu oddílu Emila Moudrého, který je i úspěšným trenérem, ing. Adlera, prof. Sargánka, Mayera, Pražákovou. Hranickou atletiku si snad už nedovedem představit bez Olína Lukeše ml., otcovskou práci pro atletiku vykonává učitel Hrabovský na I. ZDŠ, která je doslova lůň talentů a bylo by třeba jmenovat řadu dalších, bez kterých by to nešlo. Jsou to lidé skromní a odměnou jsou jim většinou jen výsledky, kterých bylo dosaženo. V tomto článku nelze vypsát všechny závody a výsledky. To vše bude soustředěno v ročeně oddílu na konci roku. Uvádím tedy jen malou část z celoroční činnosti.

Oddíl měl pět družstev v krajském přeboru a jsou již známy konečné výsledky roku 1980.

Největšího úspěchu s ohledem na výkonnost dosáhlo družstvo starších dorostenců. V krajském přeboru skončili třetí. Je to zatím snad největší úspěch hranické atletiky v soutěži družstev. Starší dorostenky obsadily rovněž pěkné čtvrté místo. Družstvo starších žáků bylo ve své skupině třetí a zvítězilo ve finále B. Celkem skončili v kraji sedmí, stejně jako družstvo starších žaček.

Vynikající byly mladší žačky. Obsadily v kraji druhé místo za Porubou, a to před družstvy atletických sportovních tříd. Žáky a žákyně trénuje Emil Moudrý, starší dorostenky ing. Adler a starší dorostenky profesor Sargánek.

Ještě je nutno vyzvednout jednotlivce — atlety, kteří se o tyto úspěchy nejvíce zasloužili. V žácích jsou to Milan Kapoun, Tomáš Kulík a Petr Kroča. V žáčkách Iveta Petřeková, Jarmila Blatáková a Martina Polišenská. Starší dorostenky — Renata Ripperová, Tamara Štěrbová a Jana Jašková. Starší dorostenky — Zdeněk Šebesta, Petr a Pavel Šprenclovi. Bojovat však museli všichni členové družstev, vynikající jednatelce nemají ještě vše.

V okresním kole poháru Československého rozhlasu zvítězila hranická družstva dívek i hochů ve všech čtyřech kategoriích. Družstva byla z I. ZDŠ Hranice s trenérem učitelem Hrabovským, pochopitelně žáci jsou příslušníky oddílu lehké atletiky. Je to výsledek dobré spolupráce mezi školou a TJ Sigma.

Na Strahovském stadiónu Evžena Rošického bylo 27.—28. 9. skutečně mistrovství ČSSR žactva v lehké atletice. V nominaci za Severomoravský kraj byli čtyři hraničtí závodníci.

Nejlepšího výsledku dosáhla Iveta Petřeková, která překonala československý rekord ručně měřený a vytvořila základní čs. rekord měřený elektronicky v běhu na 300 m v čase 41:64 sec. třináctiletých a vybojovala zlatou medaili.

Na mistrovství ČSR v lehké atletice dosáhli Hraničtí vynikajících výsledků.

Dalibor Černota vybojoval zlatou medaili mezi sedmnáctiletými na 10 km chůze v čase 49:26,8.

Stříbrné medaile získali v žakovských kategoriích Iveta Petřeková v běhu na 300 m v čase 42,5 min. a Hynek Černota v chůzi na 3000 m v čase 17:42,2 minut.

Bronzové medaile získali Petr Dzvínčuk v chůzi na 3000 m časem 18:02,2 min., Jana Jašková mezi 17letými v běhu na 1500 v čase 5:07 min., Martina Dvořáková v mladším dorostu v běhu na 800 m.

Čtvrté místo v hodů kladivem staršího dorostu dosáhl Zbyněk Šebesta. Šesté byly Martina Polišenská v disku starších žáček a Dagmar Andryšková ve starším dorostu v běhu na 1500 m. Osmý v hodů diskem ve starším dorostu byl Luděk Nedělka.

Na mistrovství ČSSR vybojoval Dalibor Černota stříbrnou medaili na 10 km chůze, Dagmar Andryšková byla 8. v běhu na 1500 m.

Hana Petrová (1968) zážkyň atletického oddílu TJ Sigma Hranice, skočila do výšky 137 cm, což se rovná 464 bodům BPPOV a byla zařazena v rubrice Československého sportu do nejlepšího výkonu týdne BPPOV.

Ve výpočtu úspěchů by se dalo pokračovat ještě dlouho. Nejsou zde uváděny výsledky okresních přeborů a krajských přeborů, kde rozhodně hraničtí atleti nehráli podřadnou roli. Výborných výsledků dosahovali na tartanu ve Vítkovicích, kde byly pořádány pravidelné atletické čtvrtky. Výborně si vedli i v zimním přípravném období na závodech v halách. V současné podzimní sezóně se zúčastní série přespolních běhů, kde bývají tradičně dobří. Informace o výsledcích těchto závodů budeme zveřejňovat.

Tento článek opravdu jen ve stručnosti informuje veřejnost o činnosti oddílu, který si zaslouží pozornosti. Jejich výsledky jsou pozoruhodné a nevím v Hranicích o dalším sportovním odvětví, kde by na mistrovství republiky bojovalo tolik hranických závodníků o medaile a tyto medaile také vybojovali. Těch medailí je letos osm, z minulých let jich máme desítky. Mohou vám je ukázat včetně diplomů podepsaných předsedou atletického svazu ÚV ČSTV.

P. F.

PhDr. Bohumír Indra

OBRAZY HRANICKÉHO MALÍŘE-KRAJINÁŘE TADEÁŠE MILLIÁNA NA VÝSTAVĚ MORAVSKÉHO MALÍŘSTVÍ 1. POL. 19. STOLETÍ V KROMĚŘÍŽI

Na první souborné výstavě moravského malířství první pol. 19. století, uspořádané Moravskou galerií v Brně a Muzeem Kroměřížska v měsících březnu—červnu 1980 v Kroměříži, byl mezi 129 vystavenými obrazy 24 moravských malířů portrétů, květin a krajinářů zastoupen 12 obrazy také hranický malíř-kra-

jinář Tadeáš Millián (1794—1875). Osm obrazů zapůjčila Moravská galerie v Brně, kde je uložena převážná část kresebné pozůstatosti Milliánovy, dva obrazy Slezské muzeum v Opavě, dva obrazy Zámecká obrazárna státního zámku v Kroměříži. Jde převážně o olejomalby romantických krajin, dva obrazy jsou provedené jen tužkou, respektive lavírovaná kresba tužkou a uhlem. Každý z těchto obrazů je podrobně popsán a kvalitně reprodukován v katalogu výstavy, vydaném tiskem na křídovém papíře, pod pořadovými čísly 71—82. Dva obrazy, Zámecká zahrada v Kroměříži, malovaná na dřevě r. 1847 a druhý obraz Zimní krajina, malovaná r. 1865, rovněž na dřevě, v popředí s dvojicí venkovánů, vracejících se domů s nasbíraným kletím na topení, jsou v katalogu reprodukovány kromě menších reprodukcí ještě ve dvou celostránkových zvětšeninách. Jaroslav Kačer v úvodu katalogu zhodnocení tvorby moravských malířů 1. pol. 19. století, píše o Milliánovi „Typem vzdělání příbuzným Richtrovi (František Richter 1774—1860, původně ranhojič, od r. 1815 brněnský malíř-krajinář, živící se malbou vedut a krajin), prošel i Tadeáš Šimon Millián, který však nezaměnil pevné úřednické místo za existenčně nejisté malířství; vedle něho ještě psal naučnou literaturu. V obou zaměřeních nalezl příklad a poučení u josefinisty a příslušníka tzv. „novočeské školy básnické“ J. H. A. Galaše. Svě krajinářství nepodřídil hranický malíř jednotící koncepci námětové — dokumentoval motivy dějepisné, zeměpisné, maloval krajinu se stafáží — ani slohové. Jeho malba se vyznačuje empirově pojmovým popisem, do něhož je rozumovou úvahou vnášena romantizující hybnost. V závěru pak vyústí do typu krajin se stafáží, čišících ohlasem Nizozemce, usazeného do konce třicátých let v Rakousku, zvaného zde poněkud familiárně Remi van Haanen.“ Také autorka druhého studie o vývoji moravského malířství uvedeného období, otištěné v katalogu, Jitka Sedlářová, hodnotí kladně Milliánovu malířskou tvorbu, o němž píše „Jistě ne menší nadání (než tehdejší brněnští malíři krajin František Rektorič a František Richter), ale daleko větší nedostatek odborného školení a ještě menší příležitost k umělecké činnosti měly vliv na umělecké zrání Tadeáše Milliána. Vzdělával se výhradně autodidakticky na grafických listech Holanďanů 17. století, které ho přivedly k pochození současné romantické krajinomalby.“

Uvedené závěry obou autorů vyplývají jednak ze srovnávacího studia tvorby moravských malířů-krajinářů 1. pol. 19. století, ale také z vlastní autobiografie Milliánovy, kterou sám napsal, poprvé r. 1857, podruhé ve značně zkrácené a přepracované formě r. 1869 s vynecháním údajů rodinných, o zaměstnání a spisovatelské činnosti na žádost Christiana d'Elverta, předsedy historické sekce Moravské společnosti pro zemědělství, umění a řemesla v Brně, redaktora Notizenblattu této sekce, která však v časopise nebyla otištěna. Oba rukopisy jsou dnes uloženy ve Státním oblastním archivu v Brně. Poskytují cenné informace o mládí Milliánově, jeho životních osudech, malířské tvorbě a stycích, osudech jeho obrazů, literární činnosti i osudech jeho rodiny. Bohužel, Milliánovy další životní osudy po r. 1869 chybí a jsou stále neznámé. Uváděný rok jeho úmrtí 1875 „někde v Uhrách“ je jen opakovaný dohad, písemně nikde nepotvrzený v úředních spisech, ani v matrikách. Patrně jen soudobé noviny přinesly zprávu o datu a místě Milliánova úmrtí, jež stále není definitivně zjištěno.

Obsah Milliánovy autobiografie, cenné pro poznání jeho malířské tvorby, jeho badatelské a spisovatelské činnosti v Hranicích, patřícího nesporně do kulturní historie města 19. století, přineseme později.

BLAHOPŘÁNÍ SPOLUOBČANŮM, KTERÍ SE V MĚSÍCI

L I S T O P A D U D O Ž Í V A J Í :

75 let

Bohuslava Vašíčková, Svatoplukova 48/15

Marie Šubertová, Vrchlického 707

Marie Langová, Hromůvka 1512

Rozálie Dostálová, Svatoplukova 81

Štěpánka Viatrová, Komenského 229

Ignác Slováček, Hřbitovní 13

Ladislav Bernard, Fierlingerova 740

Marie Valová, Hranická 226,
Drahotuše

František Vašínska, Slavíč 9

Zdeňka Capilová, Středolesí 54

80 let

Božena Býmová, Hakenova 826

Emilie Veselá, Komenského 289

Marie Kašparová, Tyršova 1113

Vincencie Schneiderová, Žáčkova 11

Leopolda Vývodová, Tyršova 1038

Zdenka Berková, Nerudova 392,
Drahotuše

90 let a více

Marie Vladařová, Čsl. armády 206 —

92 let

Františka Slavíková, Jiráskova 115 —

90 let

Adolfa Škorpíková, 14. října 5 —

91 let

Marie Papežová, Dobrovského 528 —

91 let

LESY MUSÍ ŽÍT

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ V OBORU AMATÉRSKÉ FOTOGRAFIE

Jednotný klub pracujících ROH v Hranicích ve spolupráci se střední lesnickou technickou školou v Hranicích, Lesním závodem ve Frenštátě pod Radhoštěm a ministerstvem lesního a vodního hospodářství ČSR vyhlásují celostátní soutěž fotografií s názvem „LESY MUSÍ ŽÍT“.

Soutěž je členěna na tři tematické celky:

- A) Člověk a les
- B) Les — součást životního prostředí
- C) Les ve výtvarném pojetí

Podmínky soutěže:

1. Do soutěže se přijímají fotografie, označené adresou autora a skupinou soutěže o rozměrech 30×40 cm a větší, černobílé i barevné v maximálním počtu 10 ks, a to jednotlivě, nebo v seriálech.

Fotografie zasílejte s označením „Fotosoutěž“ na adresu

Jednotný klub pracujících
Gottwaldovo náměstí
753 01 Hranice

2. Termíny: uzávěrka soutěže — 28. únor 1981
výstavy vyhodnocených fotografií — duben, květen, červen 1981
vrácení fotografií do 30. 10. 1981
instalace výstavy — Hranice, Frenštát p. R. a Praha

3. V každé skupině budou vyhodnoceny a odměněny tři nejlepší fotografie nebo seriály. Mimoto bude udělena Hlavní cena za fotografii, která nejlépe vystihne poslání soutěže, vyjádřené heslem „Lesy musí žít“ a zvláštní cena za nejlepší barevnou fotografii.

STŘIHOVÁ SLUŽBA JKP

Jednotný klub pracujících pořádá již tradičně, a to po dobu patnácti let, kursy šití. Tyto kursy se staly samozřejmou součástí veřejného kulturního života a za dobu zmíněných patnácti let je absolvovala řada žen, některé dokonce několikrát. Mnohé z nich se naučily dobře šít, ale budou stále postrádat pomoc v tom nejdůležitějším co k šití patří — ve střihání. Aby mohly i nadále rozvíjet svou získanou dovednost a nemusely být stále vázány na kursy šití, zřídil pro ně Jednotný klub pracujících „střihovou službu“.

Ve střihové službě jim lektorka nastřihne cokoli v krátkém termínu, dokonce jim umožní i zkoušky. Věříme, že všechny ženy, které se šitím zabývají, tuto službu uvítají.

STŘIHOVÁ SLUŽBA je umístěna v klubovně JKP. Nachází se v budově JKP v II. poschodí (nad knihovnou). Je otevřena v pondělí a ve čtvrtek od 15 do 18 hodin.

PROGRAMY JKP

Úterý 4. 11. sál LŠU 19.30	II. koncert KPH Nár. umělec J. Páleníček — klavír Č. Mičák — člen opery SD Ostrava — zpěv
Pondělí 3. 11. kult. dům HCV 18.00	PŮLKOLONA účastníků kursů společenského tance a chování. K tanci hraje taneční orchestr JKP, řídí J. Jiříček
Čtvrtek 13. 11. sál JKP	Výchovný koncert v systému „Kultura školám“. PAVEL NOVÁK A skupina PROTO Dva koncerty pro žáky ZDS
Úterý 18. 11. sál JKP	Loutkové představení v systému „Kultura školám“ ZAČAROVANÁ PRINCEZNA v provedení souboru K. Kopeckého Dvě představení pro žáky ZDS
Středa 19. 11. sál JKP	Divadelní představení v systému „Kultura školám“ RŮŽE PRO PRINCEZNU v nastudování divadla „Čtyřlístek“ Ostrava Dvě představení pro žáky ZDS
Čtvrtek 20. 11. sál JKP	Výchovný koncert v systému „Kultura školám“ KOMORNÍ ORCHESTRÁLNÍ HRA účinkuje Komorní orchestr moravských filharmonií Dva koncerty pro žáky ZDS
Středa 26. 11. sál LŠU 19.30	III. koncert KPH zasloužilý umělec BŘETISLAV NOVOTNÝ — housle ZORKA ZICHOVÁ — klavír

Předprodej vstupenek v kanceláři JKP.

AKCE KLUBU MLADÝCH

Pondělí 17. 11. 19.00 MARSYAS
vystoupení folk-rockové skupiny

Středa 26. 11. DISKOTÉKA

Předprodej vstupenek v prodejně Supraphon.

ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V ZÁŘÍ 1980:

Marie Mrázová, Hranice Svatoplukova 80	nar. 2. 2. 1902
Josef Cekota, Drahotuše, Nádražní 367	nar. 15. 3. 1898
Hedvika Oravová, Hwiedzoslavova 367	nar. 2. 3. 1903
Cyril Kohout, Teplice n. Bečvou 4	nar. 22. 3. 1913
Adolfa Hanslíčková, Hwiedzoslavova 707	nar. 22. 4. 1908
Josef Foltýnek, Revoluční nám. 110	nar. 31. 12. 1894
Antonín Kajnar, Jungmannova 1551	nar. 27. 5. 1909
Vojtěch Bezděk, Velká 35	nar. 20. 4. 1902
Ludmila Hegerová, Bezručova 334	nar. 4. 2. 1907
Julie Pročková, Komenského 380	nar. 13. 2. 1906
Anna Čechová, Hřbitovní 1192	nar. 25. 7. 1901

ČEST A VĚČNÁ PAMĚT VŠEM ZEMŘELÝM SPOLUOBČANŮM!

PROGRAMY KIN

Kino Svět:

Přehlídka sovětských festivalových filmů — (4.—7. listopadu)

4. listopadu PŘÍBĚH Z TAJGY
Příběh dvou lidí v zajetí drsné přírody. Film je mládeži přístupný.

5. listopadu AŽ JÁ BUDU VELKÝ
S úsměvem a zamyšlením o problémech dospívající mládeže. Film je mládeži přístupný.

6. listopadu ŽENA ODEŠLA
Psychologický příběh o problémech moderní rodiny. Film je mládeži přístupný.

7. listopadu VENKOVAN
Příběh ze studentského prostředí. Film je mládeži přístupný.

8. 11.—10. 11. DVA VÝTEČNÍCI
Terence Hill a Bud Spencer v hlavní roli italské veselohry. Komédie o nerozlučných přátelích, kteří se nezalekli žádné přesily. Film je mládeži přístupný.

11. 11.—13. 11. ZBAV NÁS OD ZLÉHO
Maďarský film. O lidech, jejichž život vážně poznamenala krádež jednoho zimníku. Mládeži do 18 let nepřístupno.

14. 11.—17. 11. SOUDCE A JEHO KAT
Film NSR. Kriminální drama podle stejnojmenné novely Friedricha Dürrenmatta. Film je mládeži nepřístupný.

18. 11.—20. 11. SVÍTALO CELOU NOC
Český film. Drama lékaře ve škole smrti. Film je mládeži přístupný.

21. 11.—24. 11. MUŽ NA STŘEŠE
Švédský film. Dramatický zápas se zločincem, který ohrožoval celé město. Mládeži do 18 let nepřístupno.

25. 11.—26. 11. SIGNUM LAUDIS
Český film. Příběh z posledních dnů první světové války, který je obžalobou krutosti militarismu. Film je mládeži přístupný.

27. listopadu ALEGRO S OHNĚM
jen pro členy KPŠF.
Sovětský film, věnovaný památce hrdinů od Sevastopolu. Vzrušující zápas lidského ducha a statečnosti se smrtí zbraní.

Průkazky jsou dosud v prodeji

28. 11.—1. 12. Ž U T
Film NSR. Dobrodružný příběh podle stejnojmenného románu Karla Maye. Film je mládeži přístupný.

Začátky všech filmových představení v 17 a v 19.30 hodin.

DĚTSKÝ FILMOVÝ FESTIVAL

25. listopadu DĚDA MRÁZ A ZLÝ VLK
v 15.00 hodin Pohádková mozaika příběhů ze světa pohádek. Film SSSR.

26. listopadu ALIM A JEHO OSLÍK
v 15.00 hodin Sovětské barevné pásmo pohádek.

27. listopadu v 15.00 hodin ZAKLETÁ NEVĚSTA
Film SSSR. Pohádka o udatném mládenci a krásné Vasilise.

12. listopadu v 15.00 hodin vstup zdarma POHÁDKA O SNĚHURCE
Sovětská filmová pohádka.
Tento film věnuje dětem Městský výbor SČSP.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI — každou sobotu v 15.00 hodin

1. listopadu ZBOJNÍK JURKO
Nová dobrodružství Jury Jánošíka ve slovenském animovaném filmu.

8. listopadu AFRICKÝ PTÁK
Japonský film. Veselý i vážný svět žáků páté třídy.

15. listopadu MAI-Ů BOBEŠ
Český film podle knihy J. V. Plevy.

22. listopadu POPLACH V OBLACÍCH
aneb pan Tau na křídle letadla. Česká filmová komedie.

29. listopadu KAPKA V MOŘI
Film SSSR. O Vítovi, který neuměl pískat.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ — každou neděli ve 14.30 hodin

9. listopadu DVA VÝTEČNÍCI
Terence Hill a Bud Spencer v hlavní roli italské veselohry. Komédie o nerozlučných přátelích, kteří se nezalekli žádné přesily.

16. listopadu HVĚZDA PADÁ VZHŮRU
Český muzikál s Karlem Gottem.

23. listopadu NEPŘEMOŽITELNÝ BUKANÝR
Film USA. Odvážný dobrodruh, který rozbouřil Karibské moře.

30. listopadu ŠIMON A MATOUŠ
Italský film. Bláznivá parodie na muže, kteří jestli se roz-zlobí, budou zlí.

Filmová představení pro školní družiny:

Středa 5. 11. POKLADY ZTROSKOTANÝCH LODÍ

Středa 12. 11. JAK SE MĚL FERDA NA SVĚTĚ

Středa 19. 11. O MEDVĚDU ONDŘEJOVI

Středa 26. 11. ALIM A JEHO OSLÍK

Kino Drahotuše:

5. 11. v 19.00 ELEKTRICKÝ ŠOK
Maďarský film. O bratrské lásce, která nekončí dospělostí. Film je mládeži nepřístupný.

7. 11. v 19.00 STAROMÓDNÍ KOMEDIE
Film SSSR. Lyrický příběh dvou osamělých lidí. Film je mládeži přístupný.

9. 11. v 16.30 HOP A JE TU LIDOOO
Česká filmová komedie o tom, co se zatím nestalo. Film je mládeži přístupný.

9. 11. v 16.30 PŘEJEZD KASSANDRA
Film USA. Nebezpečná cesta transkontinentálního expresu ze Ženevy do Stockholmu. Film je mládeži nepřístupný.

12. 11. v 19.00 ZVLÁŠTNÍ ŽENA
Film SSSR. Neobyčejný příběh lásky a zklamání. V hlavní roli Irina Kupčenková. Film je mládeži nepřístupný.

14. 11. v 19.00 BAŽANTI JDOU DO BOJE
16. 11. v 16.30 a 19.00 Francouzský film. Veselé vyprávění o tom, jak si čtyři muzikanti prodloužili vojnu. Film je mládeži přístupný.

19. 11. v 19.00 JAK RODÍ CHLAP
Český film. Třikrát otcem, pokaždé jinak. Film je mládeži nepřístupný.

21. 11. v 19.00 MALÝ UNAVENÝ JOE
23. 11. v 16.30 Terence Hill a Bud Spencer v komediálním westernu z Divo-kého západu. Italský film. Film je mládeži přístupný.

26. 11. v 19.00 POHLED Z PODKROVÍ
Jugoslávský film. Napínavé pátrání po záhadném pachateli. Film je mládeži nepřístupný.

28. 11. v 19.00 POSTAVENÍ MIMO HRU
30. 11. v 16.30 Český film. Portrét špičkového sportovce, který se dostal do životního ofsajdu. Film je mládeži přístupný.

30. 11. v 19.00 HLUBINA
Americký film režiséra Schlesindera známého z filmu „Čelisti“.
Film je mládeži nepřístupný.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ — každou neděli ve 14.00 hodin

2. listopadu MICHAELA VE SNĚŽNÉM ZÁMKU
Rumunské barevné pásma.

9. listopadu AFRICKÝ PTÁK
Japonský film. Veselý a vážný svět žáků páté třídy.

16. listopadu MALÝ BOBEŠ
Český film. Podle knihy J. V. Plevy.

23. listopadu POPLACH V OBLACÍCH
aneb pan Tau na křídlech letadla. Česká filmová komedie.

30. listopadu KAPKA V MOŘI
Film SSSR, o Víťovi, který neuměl pískat.

PRO ŠKOLNÍ DRUŽINY:

Středa 12. 11. O MEDVĚDU ONDŘEJOVI

Středa 26. 11. PO STOPÁCH BENGÁLSKÉHO TYGRA

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.